

Наручилац:
ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац
ШГ „Клековача-Потоци“ Источни Дрвар

САЖЕТАК
ШУМСКОПРИВРЕДНЕ ОСНОВЕ
ЗА ИСТОЧНОДРВАРСКО ШУМСКОПРИВРЕДНО ПОДРУЧЈЕ
(важност од 01.01.2013. до 31.12.2022. године)

Израдио:
ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац
Истраживачко развојни и пројектни центар
Бања Лука

С А Д Р Ж А Ј

Страна

1.	УВОДНИ ДИО	3
1.1.	Имовинско - правно стање шумскопривредног подручја	3
1.2.	Биолошке и климатске карактеристике шумскопривредног подручја	3
1.3.	Посебна ограничења у газдовању на дијеловима шумскопривредног подручја	4
2.	ПРИКАЗ СТАЊА ОСНОВНИХ ТАКСАЦИОНИХ ЕЛЕМЕНАТА	6
2.1.	Површине ширих категорије шума по привредним јединицама.....	6
2.2.	Високе шуме са природном обновом.....	6
2.3.	Шумске културе.....	8
2.4.	Површине подесне за пошумљавање и газдовање.....	9
2.5.	Површине неподесне за пошумљавање и газдовање.....	10
2.6.	Узурпације.....	10
3.	ПРИКАЗ СТАЊА ОСНОВНИХ ТАКСАЦИОНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЗА ОПШТИНУ ИСТОЧНИ ДРВАР.....	11
3.1.	Високе шуме са природном обновом.....	11
3.2.	Шумске културе.....	12
3.3.	Површине подесне за пошумљавање и газдовање.....	13
3.4.	Површине неподесне за пошумљавање и газдовање.....	14
3.5.	Узурпације.....	14
4.	ПРИКАЗ СТАЊА ОСНОВНИХ ТАКСАЦИОНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЗА ОПШТИНУ РИБНИК.....	15
4.1.	Високе шуме са природном обновом.....	15
4.2.	Површине подесне за пошумљавање и газдовање.....	16
4.3.	Површине неподесне за пошумљавање и газдовање.....	16
5.	ПЛАН СЈЕЧА.....	16
5.1.	План сјеча по ширим категоријама шума.....	16
5.2.	План обима сјеча по општинама.....	17
6.	ПРОИЗВОДЊА ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА.....	18
6.1.	Структура етата по сортиментима за високе шуме са природном обновом.....	18
6.2.	Структура етата по сортиментима за шумске културе.....	18
7.	ПЛАН КОРИШЋЕЊА ОСТАЛИХ ШУМСКИХ ПРОИЗВОДА.....	18
8.	ПЛАН ШУМСКОУЗГОЈНИХ РАДОВА ЗА ШПП.....	19
9.	ВРСТЕ ШУМСКИХ ШТЕТА И МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ.....	20
9.1.	Заштита шума од инсеката и биљних болести.....	20
9.2.	Заштита шума од шумских пожара	21
10.	ПЛАН ИЗГРАДЊЕ НОВИХ И РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОСТОЈЕЋИХ ШУМСКИХ КАМИОНСКИХ ПУТЕВА.....	22
11.	ПЛАН НАБАВКЕ МЕХАНИЗАЦИЈЕ И ДРУГЕ ОПРЕМЕ ИНВЕСТИЦИОНОГ КАРАКТЕРА.....	22
12.	ПЛАН ОСТАЛИХ ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА.....	22

1. УВОДНИ ДИО

Шумскопривредна основа је план за дугорочно газдовање шумама у коме се утврђују основе газдовања и обезбјеђују општи интереси друштва у складу са усвојеном политиком развоја шумарства. Шумскопривредна основа се израђује за период од десет година, с тим да се прије истека наведеног периода мора извршити израда и усвајање нове шумскопривредне основе.

Одлуком Владе РС о измјенама одлуке о формирању шумскопривредних подручја у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 107/12), извршена је измјена тачке 1, према којој је „Дрварско-Петровачко“ шумскопривредно подручје, подијељено на „Источндрварско“ ШПП, чији је корисник Шумско газдинство „Клековача-Потоци“, са сједиштем у Источном Дрвару и „Петровачко“ ШПП са сједиштем у Дринићу.

Шумскопривредна основа има рок важења **01.01.2013** до **31.12.2022** године.

1.1. Имовинско - правно стање шумскопривредног подручја

На „Источндрварском“ шумскопривредном подручју евидентирано је 19,69 ha узурпираних површина шума и шумског земљишта и ова површина је мања за 6,78 хектара у односу на претходно уређивање. Међутим, проблем неријешених имовинско-правних односа у одјелима 47, 95, 96 и 97 у П.Ј. „Потоци Ресановача“ је много већи и он је постојао много раније, али није био евидентиран у шумскопривредним основама. Проблем тих односа ни сада није ријешен, али постоји воља да се крене у његово ријешавање. Рјешавање проблема узурпација треба да је у складу са Законом о шумама и Законом о стварним правима („Службени гласник Републике Српске“, број 124/08 и 58/09).

1.2. Биолошке и климатске карактеристике шумскопривредног подручја

Биолошке карактеристике

Према Еколошко-вегетацијској рејонизацији БиХ (Стефановић, et all. 1983) подручје припада Еуросибирско-сјеверноамеричкој регији, као секундарне заједнице у оквиру регионалне заједнице мјешовитих шума букве и јеле са смрчом. Оне припадају области унутрашњих Динарида, западно-босанском, кречњачко-доломитном подручју и смјештене су у рејону кључко-петровачком и гламочко-купрешком. Западнобосанско кречњачко доломитно подручје заузима велике географске просторе кречњачко-доломитних површина и планинских масива који припадају планинском и субалпском појасу са претежним висинским зонирањем од 600 до 1900 m. Подручје је изграђено од неколико кречњачко-доломитних масива и висоравни. Доломити су углавном чврсти (једри) и у виду доломитне пржине (сахароидни, кристаласти). Доломитни супстрати на овом подручју представљају станишта на којима се налазе мјешовите шуме јеле и смрче у различитим фазама сукцесије према климарегионалној заједници мјешовитих шума букве и јеле са или без смрче, што је условљено биогеолошким особинама врста дрвећа и микростанишним приликама (Стефановић, et al. 1983, Ритер – Студничка, 1956, 1957, 1959, 1962, Буцало, В. 1995 и др.).

Климатске карактеристике

Подручје се налази у сјеверозападном дијелу Републике Српске, које се карактерише хетерогеним климатским приликама. На овом подручју смјењују се и мијешају разни климатски утицаји, па је тешко утврдити границе између појединих типова климе (Милосављевић, 1973). Од ријеке Саве на сјеверу, па према унутрашњим Динаридима на југу, ниже се западна варијанта панонске климе, умјерено континентална клима и долиנסко-котлинска клима, ка планинској клими као варијанти континенталне климе, која доминира на планинама западног дијела Републике Српске. За одређивање карактеристика климе подручја коришћени су подаци о просјечним мјесечним и годишњим температурама ваздуха, падавинама и релативној влажности ваздуха. Подаци се односе на метеоролошку станицу Дрвар.

Основни подаци о метеоролошкој станици

Станица	SGŠ	IGD	н.в. (m)
Дрвар	44° 23	16° 24	485

Температура ваздуха

Просјечна годишња температура ваздуха на подручју износи 9.4°C. Вегетациони период се карактерише просјечном температуром ваздуха од 15.3 °C. Просјечна максимална температура ваздуха је у јулу и креће се до 19.1 °C, док је просјечна мјесечна минимална температура ваздуха обично у мјесецу јануару и износи до – 0,9 °C.

Средње мјесечне температуре ваздуха (°C) за период 2001-2010

мјесто	Год.	В.П.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Дрвар	9.4	15.3	-0.9	0.7	4.7	9.1	13.6	16.9	19.1	18.4	14.7	10.1	5.2	1.0

В.П. – вегетациони период

Падавине

Просјечна годишња сума падавина за истраживано подручје се креће око 1106 mm. Укупна количина падавина у вегетационом периоду износи 521 mm. Од укупне количине падавина, на подручју Дрвара 47 % падне у току вегетационог периода. Највеће мјесечне количине падавина су у мјесецу новембру и износе 128 mm, а најмања је мјесецу јулу. У току љета такође су обилне падавине, али нешто мање од 100 mm мјесечно, што уз повећање просјечних температура ваздуха утиче на повећање евапотранспирације нарочито у јулу мјесецу. То узрокује повећање релативне влажности ваздуха и погодује настанку климе хумидног карактера. Снијежне падавине су у току године присутне од октобра до маја мјесеца. Снијег у заједничком дјеловању са другим климатским чиниоцима, нарочито температуром, може на шумску вегетацију дјеловати позитивно и негативно (Бунушевац, 1951). Података о броју дана са снијежним падавинама у току године нема. Међутим, снијежне падавине могу за шумску вегетацију бити опасне нарочито у току мјесеца априла, када су просјечне температуре веће од 0 °C, што у комплексном дјеловању може довести до стварања тешког и влажног снијега. Такав снијег може узроковати негативне појаве за шумско дрвеће које се испољавају у виду китина, снијеголома и снијегоизвала.

Средње мјесечне количина падавина (mm) за период 2001-2010

мјесто	год.	В.П.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Дрвар	1106	521	76	81	79	86	92	96	72	84	91	109	128	112

Подручје Дрвара има хумидну климу која омогућава да се шумска вегетација налази у свом климатско – физиолошком оптимуму. У току вегетационог периода клима је на ширем подручју Дрвара семиаридна.

1.2. Посебна ограничења у газдовању на дијеловима шумскопривредног подручја

Шест општих високо заштитних вриједности (VZV) који су дефинисани према критеријима FSC са својим субјединицама су:

- VZV – 1: Шумска подручја која садрже глобално, регионално или државно важне концентрације биодиверзитета;
- VZV – 1a: Заштићена подручја;
- VZV – 1b: Угрожене врсте и врсте у опасности;
- VZV – 1c: Ендемске врсте;

- VZV – 1d: Важне повремене концентарције;
- VZV – 2: Шумска подручја која садрже глобално, регионално или државно значајне простране шуме нивоа крајолика;
- VZV – 3: Шумска подручја која садрже екосистеме који су ријетки, у опасности или угрожени;
- VZV – 4: Шумска подручја која обезбјеђују основне природне услуге у критичним ситуацијама;
- VZV – 4a: Шуме важне за водене токове;
- VZV – 4b: Шуме важне за контролу ерозије;
- VZV – 4c: Шуме које представљају значајне препреке пожарима;
- VZV – 5: Шумска подручја фундаментална за задовољавање основних потреба локалних заједница;
- VZV – 6: Шумска подручја значајна за традиционални културни индентитет локалних заједница.

Издвојени дијелови шуме који су оцењени као дијелови шуме високе заштитне вриједности и које је као такве потребно посебно регистровати су наведени у наредној табели (приједлог Ш.Г. „Клековача-Потоци“):

Привредна јединица	Одјел	Одсјек	Газдинска класа	Површина (ha)	FSC критеријум	Напомена
„Потоци-Ресановача“	57	б	1261	4,29	VZV – 1a	сјеменска састојина
„Потоци-Ресановача“	58	б	1261	19,41	VZV – 1a	сјеменска састојина
„Потоци-Ресановача“	69	а	1210	41,24	VZV – 4a	снабдјевање водом
„Потоци-Ресановача“	79/2	б	5242	1,24	VZV – 1b	станиште тетријеба
„Потоци-Ресановача“	80	д	3118	1,79	VZV – 1b	станиште тетријеба
„Потоци-Ресановача“	86	б	6101	6,88	VZV – 4b	заштита од ерозије
„Потоци-Ресановача“	86	ц	6281	24,62	VZV – 4b	заштита од ерозије
„Потоци-Ресановача“	87	а	1209	50,76	VZV – 4b	заштита од ерозије
„Потоци-Ресановача“	87	б	6101	43,55	VZV – 4b	заштита од ерозије
„Потоци-Ресановача“	87	ц	6281	24,83	VZV – 4b	заштита од ерозије
„Потоци-Ресановача“	93	а,б	1209	20,07	VZV – 1b	станиште тетријеба
„Потоци-Ресановача“	93	ц	3118	49,27	VZV – 1b	станиште тетријеба
„Потоци-Ресановача“	93	д,е,ф,г,х,и	6201	35,79	VZV – 1b	станиште тетријеба
„Потоци-Ресановача“	94	а	1209	53,80	VZV – 1b	станиште тетријеба
„Потоци-Ресановача“	94	б	5142	3,42	VZV – 1b	станиште тетријеба
„Потоци-Ресановача“	94	ц,д	6201	11,98	VZV – 1b	станиште тетријеба
„Клековача-Дрвар“	39	а	1210	41,26	VZV – 1a	зона раздвајања прашуме Лом
„Клековача-Дрвар“	39	б	1209	16,64	VZV – 1a	зона раздвајања прашуме Лом
„Клековача-Дрвар“	42	б	1145	8,37	VZV – 4b	заштита од ерозије
„Клековача-Дрвар“	42	ц	6201	3,77	VZV – 4b,1b	заштита од ерозије, станиште кривуља
„Клековача-Дрвар“	43	б	1145	8,98	VZV – 4b	заштита од ерозије
„Клековача-Дрвар“	43	ц	6201	25,29	VZV – 4b,1b	заштита од ерозије, станиште кривуља
Укупно				497,25		

Приједлог за покретање поступка израде елабората за проглашавање заштитних шума и шума посебне намјене могу поднијети власник, корисник шума и шумског земљишта, образовно-научна установа, јединица локалне самоуправе, привредна друштва и друге организације.

2. ПРИКАЗ СТАЊА ОСНОВНИХ ТАКСАЦИОНИХ ЕЛЕМЕНАТА

2.1. Површине ширих категорија шума по привредним јединицама

Шира категорија шума	Привредна јединица			Укупно ШПП
	(01) “Потоци-Ресановача”	(02) “Клековача-Реповац”	(03) “Клековача-Дрвар”	
Шифра	Површина (ха)			
1000	6.598,52	261,38	255,89	7.115,79
3000	78,38	-	-	78,38
5000	329,22	-	-	329,22
6000	231,61	5,20	30,31	267,12
УКУПНО	7.237,73	266,58	286,20	7.790,51
Узурпације	19,69	-	-	19,69

2.2. Високе шуме са природном обновом

- а) Површина високих шума износи 7.115,79 хектара или 91,34 % од укупне неспорне површине шумскопривредног подручја.

Шира категорија шума	Ужа категорија шума	Газдинска класа	Површина (ха)
1000	1100	1145	17,35
	1200	1209	4.496,39
		1210	2.180,52
		1261	23,70
		1262	397,83
СВЕГА:			7.115,79

- б) Структура укупне дрвне залихе:

Врста дрвећа	Омјер смјесе %	Степен склопа	Бонитетни разред	ДЕБЉИНСКА КЛАСА у cm						Свега	
				6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ха	Σ
				m ³ /ha							
јела	37		2,4	2,0	15,6	14,1	65,0	89,2	4,7	190,6	1.355.972
смрча	35		2,5	1,9	8,5	16,6	75,2	71,2	2,2	175,7	1.250.116
бијели бор	0		3,0	0,0	0,0	0,1	0,5	0,1	-	0,7	5.282
црни бор	0		2,8	-	0,0	0,0	0,2	0,0	-	0,2	1.476
ост. четинари	0		3,0	-	0,0	-	-	-	-	0,0	46
буква	24		2,6	3,6	17,4	24,2	51,5	25,9	0,2	122,8	874.853
храст китњак	0		4,0	-	-	-	0,0	-	-	0,0	77
пл. лишћари	3		2,6	0,3	2,5	5,2	5,5	1,4	0,1	15,0	106.502
ост. лишћари	1		2,9	0,1	0,7	1,1	1,3	0,2	-	3,4	24.538
воћарице	0		2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	935
Четинари	72			3,9	24,1	30,8	141,0	160,5	6,9	367,2	2.612.892
Лишћари	28			4,0	20,6	30,5	58,3	27,5	0,3	141,2	1.006.905
УКУПНО:	100	75		7,9	44,7	61,3	199,3	188,0	7,2	508,4	3.619.797

в) Структура дрвне залихе по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	37,0	43,4	19,6	57,1	27,8	13,4	1,7
Лишћари	25,6	31,1	43,3	37,1	24,5	28,1	10,3

г) Структура запреминског прираста:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	0,00	0,25	0,78	1,06	3,49	2,85	0,07	8,53	60.744
Лишћари	-	0,13	0,56	0,74	1,08	0,32	-	2,83	20.040
УКУПНО:	0,00	0,38	1,34	1,80	4,57	3,17	0,07	11,36	80.784

д) Структура пробне дознаке:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	0,85	5,02	4,35	18,45	60,23	4,69	93,58	665.910
Лишћари	-	1,27	5,92	5,52	12,80	12,13	0,16	37,82	269.067
УКУПНО:	-	2,12	10,94	9,87	31,25	72,36	4,85	131,40	934.977

ђ) Структура пробне дознаке по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	28	39	33	50	31	14	5
Лишћари	5	22	73	13	26	33	28

е) Стање подмлатка у доба уређивања:

Врста дрвећа	Број биљака подмлатка по 1 ha				
	Висина у cm		Прсни пречник		УКУПНО
	10-50	50-130	1-5 cm		
јела	5.104	630	430		6.164
смрча	1.804	446	251		2.501
буква	1.793	527	478		2.798
пл. лишћари	869	248	192		1.309
ост. лишћари	344	123	88		555
воћкарице	-	4	-		4
трешња	4	-	-		4
Четинари	6.908	1.076	681		8.665
Лишћари	3.010	902	758		4.670
УКУПНО	9.918	1.978	1.439		13.335

ж) У циљу комплетирања природне обнове састојина, релативан удио површине коју треба пошумити износи 0,04 %.

2.3. Шумске културе

- а) Површина шумских култура износи 78,38 хектара или 1,00 % од укупне неспорне површине шумскопривредног подручја. Површина култура са процјењеном дрвном масом износи 77,92 хектара, а без процјењене дрвне масе 0,46 хектара.

Ширина категорија шума	Ужа категорија шума	Газдинска класа	Површина (ха)
3000	3100	3118	66,82
		3133	2,37
	3200	3242	9,19
СВЕГА:			78,38

- б) Структура укупне дрвне залихе у м³:

Врста дрвећа	Омјер смјесе %	Степен склопа	Бонитетни разред	ДЕБЉИНСКА КЛАСА у см						Свега	
				6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ха	Σ
				м ³ /ха							
јела	4		3,8	0,6	1,8	0,4	4,6	-	-	7,4	580
смрча	60		3,3	4,2	49,9	32,1	15,4	7,5	-	109,1	8.509
бијели бор	6		4,3	0,4	4,7	2,4	2,3	-	-	9,8	773
буква	22		2,3	0,2	4,2	15,3	20,6	-	-	40,3	3.132
пл.лишћари	3		3,2	0,2	3,3	2,2	0,3	-	-	6,0	471
ост.лишћари	5		3,1	-	4,0	4,8	0,5	-	-	9,3	720
Четинари	70			5,2	56,4	34,9	22,3	7,5	-	126,3	9.862
Лишћари	30			0,4	11,5	22,3	21,4	-	-	55,6	4.323
УКУПНО:	100	53		5,6	67,9	57,2	43,7	7,5	-	181,9	14.185

- в) Дрвна залиха по класама старости у м³:

Површина: 1. 2,25 ха
2. 76,13 ха

Врста дрвећа	Класе старости у годинама				Укупно
	1-20	21-40	41-60	61-80	
јела	-	580	-	-	580
смрча	50	8.459	-	-	8.509
бијели бор	-	773	-	-	773
буква	-	3.132	-	-	3.132
пл.лишћари	-	471	-	-	471
остали лишћари	-	720	-	-	720
Четинари	50	9.812	-	-	9.862
Лишћари	-	4.323	-	-	4.323
УКУПНО:	50	14.135	-	-	14.185

- г) Структура дрвне залихе по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	І	ІІ	ІІІ	1.	2.	3.	4.
Четинари	5,3	21,7	72,9	20,6	10,8	64,6	4,0
Лишћари	11,9	6,4	81,7	18,3	-	66,5	15,2

д) Структура запреминског прираста:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	0,71	3,70	1,94	0,82	0,14	-	7,32	570
Лишћари	-	-	0,44	0,89	0,35	-	-	1,66	130
УКУПНО:	-	0,71	4,14	2,83	1,17	0,14	-	8,98	700

ђ) Структура пробне дознаке:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	1,94	2,36	7,49	8,30	7,43	-	27,53	2.145
Лишћари	-	-	5,64	10,95	3,02	-	-	19,60	1.527
УКУПНО:	-	1,94	8,00	18,44	11,32	7,43	-	47,13	3.672

е) Структура пробне дознаке по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	-	27	73	10	17	60	13
Лишћари	-	-	100	-	-	67	33

2.4. Површине подесне за пошумљавање и газдовање

а) Површина ове категорије шума износи 329,22 хектара или 4,23 % од укупне неспорне површине шумскопривредног подручја.

Шира категорија шума	Ужа категорија шума	Газдинска класа	Површина (ha)
5000	5100	5142	115,79
	5200	5242	213,43
СВЕГА:			329,22

2.5. Површине неподесне за пошумљавање и газдовање

- а) Површина ове категорије шума износи 267,12 хектара или 3,43 % од укупне неспорне површине шумскопривредног подручја.

Шира категорија шума	Ужа категорија шума	Газдинска класа	Површина (ха)
6000	6100	6101	50,43
	6200	6201	98,63
		6281	49,45
	6300	6301	12,68
	6400	6401	52,94
	6600	6601	2,99
СВЕГА:			267,12

- б) Структура укупне дрвне залихе у м³:

Врста дрвећа	Омјер смјесе %	Степен склопа	Бонитетни Разред	ДЕБЉИНСКА КЛАСА у cm						Свега	
				6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ха	Σ
				м ³ /ха							
јела	8		4,0	0,8	1,7	1,7	3,8	14,5	-	22,5	1.137
смрча	51		4,0	1,0	4,8	8,2	70,0	66,0	3,2	153,2	7.719
буква	36		4,0	5,4	11,9	19,0	58,0	15,4	-	109,7	5.531
пл.лишћари	5		4,9	1,4	5,5	3,4	6,2	-	-	16,5	829
ост.лишћари	0		5,0	0,3	-	-	-	-	-	0,3	13
Четинари	59			1,8	6,5	9,9	73,8	80,5	3,2	175,7	8.856
Лишћари	41			7,1	17,4	22,4	64,2	15,4	-	126,5	6.373
УКУПНО:	100	73		8,9	23,9	32,3	138,0	95,9	3,2	302,2	15.229

- в) Структура дрвне залихе по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	25,7	62,1	12,2	52,3	35,6	12,2	-
Лишћари	13,1	29,5	57,4	25,0	27,1	19,3	28,7

- д) Структура запреминског прираста:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ха	На цијелој површини
	м ³ /ха								
Четинари	-	-	0,10	-	1,61	0,89	-	2,60	131
Лишћари	-	-	-	0,36	1,47	0,32	-	2,14	108
УКУПНО:	-	-	0,10	0,36	3,08	1,21	-	4,74	239

2.5. Узурпације

- а) Површина узурпација износи 19,69 хектара.

3. ПРИКАЗ СТАЊА ОСНОВНИХ ТАКСАЦИОНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЗА ОПШТИНУ ИСТОЧНИ ДРВАР

3.1. Високе шуме са природном обновом

а) Површина високих шума са природном обновом у општини Источни Дрвар износи 6.850,49 хектара.

б) Структура укупне дрвне залихе:

Врста дрвећа	Омјер смјесе %	Степен склопа	Бонитетни разред	ДЕБЉИНСКА КЛАСА у cm						Свега	
				6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	Σ
				m ³ /ha							
јела	38		2,4	2,1	16,0	14,4	66,8	91,5	4,8	195,6	1.339.294
смрча	35		2,5	2,0	8,6	16,8	77,0	70,3	1,8	176,5	1.209.342
бијели бор	0		3,0	0,0	0,0	0,2	0,5	0,1	-	0,8	5.282
црни бор	0		2,8	-	0,0	0,0	0,2	0,0	-	0,2	1.476
ост. четинари	0		3,0	-	0,0	-	-	-	-	0,0	46
буква	23		2,6	3,7	17,7	24,3	49,2	24,4	0,1	119,4	818.374
храст китњак	0		4,0	-	-	-	0,0	-	-	0,0	77
пл. лишћари	3		2,6	0,3	2,6	5,3	5,4	1,4	0,1	15,1	103.297
ост. лишћари	1		2,9	0,1	0,7	1,2	1,3	0,2	-	3,5	24.059
воћкарице	0		2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	935
Четинари	73			4,1	24,6	31,4	144,5	161,9	6,6	373,1	2.555.440
Лишћари	27			4,1	21,0	30,8	55,9	26,0	0,2	138,0	946.742
УКУПНО	100	76		8,2	45,6	62,2	200,4	187,9	6,8	511,1	3.502.182

в) Структура дрвне залихе по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	36,9	43,3	19,8	56,8	28,0	13,5	1,7
Лишћари	24,4	30,8	44,8	35,6	24,6	29,2	10,7

г) Структура запреминског прираста:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	0,00	0,27	0,81	1,09	3,60	2,90	0,07	8,74	59.828
Лишћари	-	0,13	0,57	0,75	1,06	0,31	-	2,82	19.347
УКУПНО:	0,00	0,40	1,38	1,84	4,66	3,21	0,07	11,56	79.175

д) Структура пробне дознаке:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	0,88	5,14	4,42	18,95	61,32	4,51	95,23	652.334
Лишћари	-	1,29	6,03	5,62	12,71	11,78	0,06	37,49	256.869
УКУПНО:	-	2,17	11,17	10,04	31,66	73,10	4,57	132,72	909.203

ђ) Структура пробне дознаке по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	29	38	33	50	31	14	5
Лишћари	5	21	74	13	26	33	28

е) Стање подмлатка у доба уређивања:

Врста дрвећа	Број биљака подмлатка по 1 ha				
	Висина у cm		Прсни пречник		УКУПНО
	10-50	50-130	1-5 cm		
јела	5.225	632	438		6.295
смрча	1.871	459	257		2.587
буква	1.740	496	454		2.690
пл.лишћари	868	247	187		1.302
ост.лишћари	346	128	91		565
воћкарице	-	5	-		5
трешња	4	-	-		4
Четинари	7.096	1.091	695		8.882
Лишћари	2.958	876	732		4.566
УКУПНО	10.054	1.967	1.427		13.448

3.2. Шумске културе

а) Површина шумских култура са процијењеном дрвном масом у општини Источни Дрвар износи 77,92, а без процијењене дрвне масе 0,46 хектара. Укупна површина износи 78,38 хектара

б) Структура укупне дрвне залихе:

Врста дрвећа	Омјер смјесе %	Степен склопа	Бонитетни разред	ДЕБЉИНСКА КЛАСА у cm						Свега	
				6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	Σ
				m ³ /ha							
јела	4		3,8	0,6	1,8	0,4	4,6	-	-	7,4	580
смрча	60		3,3	4,2	49,9	32,1	15,4	7,5	-	109,1	8.509
бијели бор	6		4,3	0,4	4,7	2,4	2,3	-	-	9,8	773
буква	22		2,3	0,2	4,2	15,3	20,6	-	-	40,3	3.132
пл.лишћари	3		3,2	0,2	3,3	2,2	0,3	-	-	6,0	471
ост.лишћари	5		3,1	-	4,0	4,8	0,5	-	-	9,3	720
Четинари	70			5,2	56,4	34,9	22,3	7,5	-	126,3	9.862
Лишћари	30			0,4	11,5	22,3	21,4	-	-	55,6	4.323
УКУПНО:	100	53		5,6	67,9	57,2	43,7	7,5	-	181,9	14.185

в) Дрвна залиха по класама старости у m³:

Површина класа старости: 1. 2,25 ha
2. 76,13 ha

Врста дрвећа	Класе старости у годинама				Укупно
	1-20	21-40	41-60	61-80	
јела	-	580	-	-	580
смрча	50	8.459	-	-	8.509
бијели бор	-	773	-	-	773
буква	-	3.132	-	-	3.132
племенити лишћари	-	471	-	-	471

остали лишћари	-	720	-	-	720
Четинари	50	9.812	-	-	9.862
Лишћари	-	4.323	-	-	4.323
УКУПНО:	50	14.135	-	-	14.185

г) Структура дрвне залихе по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	5,3	21,7	72,9	20,6	10,8	64,6	4,0
Лишћари	11,9	6,4	81,7	18,3	-	66,5	15,2

д) Структура запреминског прираста:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	0,71	3,70	1,94	0,82	0,14	-	7,32	570
Лишћари	-	-	0,44	0,89	0,35	-	-	1,66	130
УКУПНО:	-	0,71	4,14	2,83	1,17	0,14	-	8,98	700

ђ) Структура пробне дознаке:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	1,94	2,36	7,49	8,30	7,43	-	27,53	2.145
Лишћари	-	-	5,64	10,95	3,02	-	-	19,60	1.527
УКУПНО:	-	1,94	8,00	18,44	11,32	7,43	-	47,13	3.672

е) Структура пробне дознаке по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	-	27	73	10	17	60	13
Лишћари	-	-	100	-	-	67	33

3.3. Површине подесне за пошумљавање и газдовање

а) Површина ове категорије износи 162,36 хектара.

3.4. Површине неподесне за пошумљавање и газдовање

- а) Површина ове категорије у општини Источни Дрвар износи 50,43 хектара.
 б) Структура укупне дрвне залихе:

Врста дрвећа	Омјер смјесе %	Степен склопа	Бонитетни разред	ДЕБЉИНСКА КЛАСА у cm						Свега	
				6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	Σ
				m ³ /ha							
јела	8		4,0	0,8	1,7	1,7	3,8	14,5	-	22,5	1.137
смрча	51		4,0	1,0	4,8	8,2	70,0	66,0	3,2	153,2	7.719
буква	36		4,0	5,4	11,9	19,0	58,0	15,4	-	109,7	5.531
пл.лишћари	5		4,9	1,4	5,5	3,4	6,2	-	-	16,5	829
ост.лишћари	0		5,0	0,3	-	-	-	-	-	0,3	13
Четинари	59			1,8	6,5	9,9	73,8	80,5	3,2	175,7	8.856
Лишћари	41			7,1	17,4	22,4	64,2	15,4	-	126,5	6.373
УКУПНО:	100	73		8,9	23,9	32,3	138,0	95,9	3,2	302,2	15.229

- в) Структура дрвне залихе по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	25,7	62,1	12,2	52,3	35,6	12,2	-
Лишћари	13,1	29,5	57,4	25,0	27,1	19,3	28,7

- г) Структура запреминског прираста:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	-	0,10	-	1,61	0,89	-	2,60	131
Лишћари	-	-	-	0,36	1,47	0,32	-	2,14	108
УКУПНО:	-	-	0,10	0,36	3,08	1,21	-	4,74	239

3.5. Узурпације

- а) Површина узурпација у општини Источни Дрвар износи 19,69 хектара.

4. ПРИКАЗ СТАЊА ОСНОВНИХ ТАКСАЦИОНИХ ЕЛЕМЕНАТА ЗА ОПШТИНУ РИБНИК

4.1. Високе шуме са природном обновом

а) Површина високих шума са природном обновом у општини Рибник износи 265,30 хектара.

б) Структура укупне дрвне залихе:

Врста дрвећа	Омјер смјесе %	Степен склопа	Бонитетни разред	ДЕБЉИНСКА КЛАСА у cm						Свега	
				6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	Σ
				m ³ /ha							
јела	14		2,8	0,8	5,2	6,2	19,5	28,7	2,5	62,9	16.678
смрча	35		2,9	0,6	6,6	10,6	31,2	92,4	12,4	153,8	40.774
буква	48		3,1	2,0	10,2	22,0	111,0	65,8	1,9	212,9	56.479
пл. лишћари	3		3,1	0,3	0,6	1,5	7,4	2,4	-	12,2	3.205
ост. лишћари	0		3,3	0,4	0,6	0,6	0,2	-	-	1,8	479
Четинари	49			1,4	11,8	16,8	50,7	121,1	14,9	216,7	57.452
Лишћари	51			2,7	11,4	24,1	118,6	68,2	1,9	226,9	60.163
УКУПНО	100	68		4,1	23,2	40,9	169,3	189,3	16,8	443,6	117.615

в) Структура дрвне залихе по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	41,6	47,3	11,1	70,4	20,7	8,2	0,6
Лишћари	45,8	36,0	18,2	63,1	23,4	9,7	3,8

г) Структура запреминског прираста:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	0,04	0,22	0,44	1,08	1,55	0,13	3,45	916
Лишћари	-	0,07	0,17	0,36	1,58	0,44	-	2,61	693
УКУПНО:	-	0,11	0,39	0,80	2,66	1,99	0,13	6,06	1.609

д) Структура пробне дознаке:

Врста дрвећа	ДЕБЉИНСКА КЛАСА У cm							Свега	
	0-5	6-10	11-20	21-30	31-50	51-80	80+	По ha	На цијелој површини
	m ³ /ha								
Четинари	-	-	1,73	2,68	5,37	31,97	9,42	51,17	13.576
Лишћари	-	0,71	3,03	2,75	15,10	21,39	3,00	45,98	12.198
УКУПНО:	-	0,71	4,76	5,43	20,47	53,36	12,42	96,15	25.774

ђ) Структура пробне дознаке по квалитетним класама у %:

Врста дрвећа	УЗГОЈНО-ТЕХНИЧКА КЛАСА			ТЕХНИЧКА КЛАСА			
	I	II	III	1.	2.	3.	4.
Четинари	6	76	18	56	33	9	2
Лишћари	5	34	61	22	38	21	19

е) Стање подмлатка у доба уређивања:

Врста дрвећа	Број биљака подмлатка по 1 ха			
	Висина у см		Прсни пречник	УКУПНО
	10-50	50-130	1-5 см	
јела	1.964	585	199	2.748
смрча	96	116	105	317
буква	3.174	1.329	1.091	5.594
пл.лишћари	891	289	329	1.509
ост.лишћари	287	-	32	319
Четинари	2.060	701	304	3.065
Лишћари	4.352	1.618	1.452	7.422
УКУПНО	6.412	2.319	1.756	10.487

4.2. Површине подесне за пошумљавање и газдовање

а) Површина ове категорије износи 166,86 хектара.

4.3. Површине неподесне за пошумљавање и газдовање

а) Површина ове категорије износи 4,23 хектара.

5. ПЛАН СЈЕЧА

5.1. План сјеча по ширим категоријама шума

На основу предходно приказаног стања, циљева газдовања и критеријума за утврђивање обима сјеча, за овај уређајни период, планиран је слиједећи обим сјеча по ширим категоријама шума и укупно за шумскопривредно подручје.

Категор. шума	Површина (ха)	Врста дрвећа	Обим сјеча (етат) у m ³					
			Свеукупна дрвна маса			Маса крупног дрвета		
			За 10 година		Просјеч. годишње	За 10 година		Просјеч. годишње
			На цијелој површини	По хектару		На цијелој површини	По хектару	
1000	7.115,79	Четин.	545.670	76,68	54.567	458.363	64,41	45.836
		Лишћ.	159.450	22,41	15.945	129.155	18,15	12.915
		Свега	705.120	99,09	70.512	587.517	82,56	58.752
3000	77,92	Четин.	1.990	25,54	199	1.672	21,45	167
		Лишћ.	1.245	15,98	125	1.008	12,94	101
		Свега	3.235	41,52	324	2.680	34,39	268
УКУП.	7.193,71	Четин.	547.660	76,13	54.766	460.035	63,95	46.004
		Лишћ.	160.695	22,34	16.070	130.163	18,09	13.016
		Свега	708.355	98,47	70.836	590.198	82,04	59.020

5.2. План сјеча по општинама

На основу предходно утврђеног обима сјеча за шумскопривредно подручје по газдинским класама и категоријама шума, разрађен је план обима сјеча по општинама

Општина (017) - ИСТОЧНИ ДРВАР

Категорија шума	Површина (ha)	Врста дрвећа	План сјеча (m ³)					
			Свеукупне дрвне масе			Масе крупног дрвета		
			За 10 година		Просјечно годишње	За 10 година		Просјечно годишње
			На цијелој површини	По хектару		На цијелој површини	По хектару	
Високе шуме са природном обновом	6.850,49	Четинари	533.567	77,88	53.357	448.196	65,42	44.820
		Лишћари	149.877	21,88	14.988	121.400	17,72	12.140
		Укупно	683.444	99,76	68.344	569.596	83,14	56.960
Шумске културе	77,92	Четинари	1.990	25,54	199	1.672	21,45	167
		Лишћари	1.245	15,98	125	1.008	12,94	101
		Укупно	3.235	41,52	324	2.680	34,39	268
Укупно	6.928,41	Четинари	535.557	77,30	53.556	449.868	64,93	44.987
		Лишћари	151.122	21,81	15.112	122.409	17,67	12.241
		Укупно	686.679	99,11	68.668	572.277	82,60	57.228

Општина (047) - РИБНИК

Категорија шума	Површина (ha)	Врста дрвећа	План сјеча (m ³)					
			Свеукупне дрвне масе			Масе крупног дрвета		
			За 10 година		Просјечно годишње	За 10 година		Просјечно годишње
			На цијелој површини	По хектару		На цијелој површини	По хектару	
Високе шуме са природном обновом	265,30	Четинари	12.103	45,62	1.210	10.167	38,32	1.017
		Лишћари	9.573	36,08	957	7.754	29,23	775
		Укупно	21.676	81,70	2.168	17.921	67,55	1.792
Укупно	265,30	Четинари	12.103	45,62	1.210	10.167	38,32	1.017
		Лишћари	9.573	36,08	957	7.754	29,23	775
		Укупно	21.676	81,70	2.168	17.921	67,55	1.792

6. ПРОИЗВОДЊА ШУМСКИХ ДРВНИХ СОРТИМЕНАТА

6.1. Структура етата по сортиментима за високе шуме са природном обновом

НАЗИВ СОРТИМЕНАТА	ВРСТА ДРВЕЋА				
	Четинари		Лишћари		Укупно
	m ³	%	m ³	%	
Ф трупци	6.112	1,12	3.348	2,10	9.460
Л трупци	0	0,00	3.348	2,10	3.348
ПТ1	134.999	24,74	9.121	5,72	144.119
ПТ2	122.776	22,50	13.713	8,60	136.488
ПТ3	29.739	5,45	15.514	9,73	45.254
ТТ	15.988	2,93	0	0,00	15.988
Јамско дрво	38.415	7,04	0	0,00	38.415
Ситно техничко дрво	4.529	0,83	0	0,00	4.529
Целулозно дрво	33.886	6,21	28.892	18,12	62.778
Огревно дрво	0	0,00	42.430	26,61	42.430
УКУПНО СОРТИМЕНТИ	386.443	70,82	116.367	72,98	502.810
Отпадак	159.227	29,18	43.083	27,02	202.310
СВЕУКУПНА ДРВНА МАСА	545.670	100,00	159.450	100,00	705.120

6.2. Структура етата по сортиментима за шумске културе

НАЗИВ СОРТИМЕНАТА	ВРСТА ДРВЕЋА				
	Четинари		Лишћари		Укупно
	m ³	%	m ³	%	
ПТ1	89	4,46	8	0,66	97
ПТ2	246	12,36	66	5,27	312
ПТ3	55	2,78	96	7,73	152
ТТ	153	7,68	0	0	153
Јамско дрво	484	24,33	0	0	484
Ситно техничко дрво	76	3,83	0	0	76
Целулозно дрво	210	10,55	282	22,64	492
Огревно дрво	0	0,00	421	33,79	421
УКУПНО СОРТИМЕНТИ	1.313	65,99	873	70,09	2.186
Отпадак	677	34,01	372	29,91	1.049
СВЕУКУПНА ДРВНА МАСА	1.990	100,00	1.245	100,00	3.235

7. ПЛАН КОРИШЋЕЊА ОСТАЛИХ ШУМСКИХ ПРОИЗВОДА

Према подацима последњег уређивања шума, а у складу са законском регулативом могу се на овом шумскопривредном подручју користити следећи споредни шумски производи:

- сакупљање и производња разних шумских плодова,
- сакупљање и производња јестивог и љековитог биља,
- сакупљање и производња јестивих гљива, и
- производња дрвног ђумура.

У складу са законском регулативом за наредних 10 година потребно је предвидјети динамику коришћења ових природних ресурса. План коришћења љековитог и ароматичног биља углавном ће зависити од слиједећих фактора:

- распрострањеност, бројност и учесталост љековитог и аромаричног биља,
- способност репродукције, односно степен учесталости и обнове, и
- бројност функција и непосредна корист од љековитог и ароматичног биља.

При последњем уређивању шума није вршено утврђивање бројности љековитог биља на репрезентативним узорцима, али је евидентирана учесталост и распрострањеност на основу окуларног запажања. На основу ових података и података типолошког картирања запажена је и дјелимично утврђена појава слједећих врста љековитог и ароматичног биља:

Учестало ароматично и љековито биље у појасу шума букве и јеле са смрчом		
Латински назив	Народни назив	Употреба дијелова
<i>Hypericum perforatum L.</i>	Кантарион	Стабло и цвијет
<i>Allium ursinum L.</i>	Дивљи лук	Стабо и гомољ
<i>Achillea millefolium</i>	Хајдучка трава	Стабло и цвијет
<i>Thymus serpyllum L.</i>	Мајчина душица	Стабло и цвијет
<i>Asperula odorata</i>	Лазаркиња	Стабло и цвијет
<i>Rubus hirtus w.et.k.</i>	Купина	Корјен, стабло и плод
<i>Juniperus communis</i>	Смрека, вења	Плод
<i>Crataegus monogyna L.</i>	Глог	Плод
<i>Erythraea centaaurium</i>	Кичица	Стабло и цвијет
<i>Corylus avelana L.</i>	Љеска	Плод
<i>Atropa belladonna</i>	Велебиље, буника	Стабло и лист

Наведене биљне врсте налазе се на њиховим природним стаништима и јављају се појединачно или у већим групама. На влажнијим стаништима букве налазимо дивљи лук и бијели бун које су доминантне врсте, а корист од продаје овог биља је велика.

Познато је да биљке у току године не садрже исте количине љековитих материја, већ се њихов садржај у току њиховог раста и развоја мјења. Тако лист се сабира у току цвјетања, дакле у вријеме када садрже највише активних материја. Подземни дијелови биљака, а посебно коријен вади се у јесен, на крају вегетационог периода, када је садржај активних материја највећи.

8. ПЛАН ШУМСКОУЗГОЈНИХ РАДОВА ЗА ШПП

ВРСТА РАДА	ПЛАНИРАНО (ha)	
	За 10 година	Просјечно годишње
Пошумљавање садњом садница	102,66	10,27
Попуњавање шумских култура	10,27	1,03
Њега новоподигнутих шумских култура	102,66	10,27
Њега постојећих култура испод таксационог прага	0,46	0,05
Природна обнова	711,31	71,13
Њега природног подмлатка	711,31	71,13

9. ВРСТЕ ШУМСКИХ ШТЕТА И МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ

9.1. Заштита шума од инсеката и биљних болести

Биљне болести могу бити проузроковане различитим штетним факторима. Према њиховој природи болести се дијеле у двије категорије:

- Болести које изазивају абиотички фактори (физичке, хемијске и механичке природе). То су непаразитске и неинфективне болести;
- Болести које узрокују биотички фактори (гљиве, биљни и животињски организми). Ово су паразитске или инфективне болести.

У непаразитске или неинфективне болести убрајају се сви поремећаји који настају утицајем климатских и едафских фактора (температура, свјетлост, влага, отровни гасови, храниве материје и др.). Паразитске или инфективне болести већином изазивају гљиве, бактерије, вируси, нематодe, паразитске цвјетнице и неке биљке. Најчешће болести паразитског порекла јесу оне које проузрокују гљиве. Ове болести се називају микозе. Затим по значају долазе болести које проузрокују бактерије (бактериозе) и најзад болести које изазивају вируси (виروزе). Постоји још категорија болести које проузрокују разне паразитне цвјетнице, ове болест се називају фанерогамне болести.

Мјере борбе против биљних болести могу бити превентивне и репресивне. Превентивним мјерама или мјерама профилаксе спречава се појава неке болести. Репресивне мјере могу бити ерадикативне и куративне, а примјењују се послје појаве болести.

Ерадикативним мјерама уклањају се заражене биљке или њихови дијелови у циљу редукције инокулума. Оне имају широку примјену у пракси због своје једноставности. Куративним мјерама врши се љечење обољелих биљака.

Мјере борбе могу бити директне и индиректне. Директне мјере су усмјерене непосредно према патогену, док индиректне нису у непосредној вези са узрочником болести.

Методe борбе против болести шумског дрвећа садрже сљедеће мјере: административне, узгојно-техничке, механичке, физичке, хемијске, биолошке и интегралне. Административне мјере односе се на примјену законске регулативе у области заштите биља коју утврђују поједине земље и међународна заједница у циљу заштите биљака од опасних болести. Узгојно-техничке мјере су избор локалитета за гајење одређене врсте дрвећа, избор система газдовања и начина обнове шума, гајење отпорних врста дрвећа, трајање опходње и хигијена објеката. Механичке мјере обухватају одсјецање и уништавање обољелих биљних дијелова или заражених биљака, уништавање биљних органа у којима презимљује паразит, уништавање спороносних органа паразита, уклањање паразита и уништавање прелазних хранитељки. Хемијска средства имају велику примјену и обезбјеђују врло ефикасну превентивну заштиту многобројним врстама биљака од најопаснијих болести.

Најзначајније ентомолошке штеточине на букви су:

Phyllaphis fagi – буквина лисна ваш. При јаком нападу, сисањем сокова долази до сушења младих избојака, карактеристичног повијања листова и обилног лучења медне росе. Нарочито може да буде штетна на сјечинама које се обнављају, као и у расадницима гдје може изазвати и сушење нападнутих биљака.

Cryptococcus fagisuga – буквин штиташ. Насељава одрасла стабла букве. Врло често се јавља у високој бројности, када је стабло букве потпуно прекривено белом скрамом, те са дистанце изгледа као да је окречено.

Најзначајније ентомолошке штеточине на смрчи су:

Ips tyrographus – осмозуби смрчин поткорњак. Типична је секундарна штеточина, јер се при нормалној бројности гнијезди искључиво у физиолошки јако ослабљеним, умирућим стаблима, свјеже посјеченим стаблима или неогуљеној сложеној обловини. Када се пренамножи, постаје типична примарна штеточина и тада напада сва стабла.

Pityogenes chalcographus – шестозуби смрчин поткорњак. Секундарна је штеточина и насељава физиолошки ослабљена стабла и свјежу лежавину. Склон је масовним

намножењима и тада се убушује у потпуно здрава стабла. Насељава горње партије са тањом кором и дебље гране.

Најзначајније ентомолошке штеточине на јели су:

Pityokteines curvidens – кривозуби јелин поткорњак. За размножавање женке бирају стабла са дебелом кором. Напада стара стабла. Насељава их од врха ка основи. Бира ивична стабла или стабла на чистинама. Секундаран је, али када се пренамножи напада и потпуно здрава стабла из којих се јавља обилно истицање смоле.

Cryphalus piceae – мали јелин поткорњак. За размножавање тражи материјал са тањом кором. Његов напад на старијим стаблима започиње од врха и иде ка основи. Ако је његова бројност у шуми ниска, насељаваће физиолошки ослабљена стабла, најчешће она која су заражена имелом, а ако је бројност висока населиће и потпуно здрава стабла, односно понашаће се као примарна штеточина. Најопаснија је врста поткорњака за стабла у доба летвењака.

9.2. Заштита шума од шумских пожара

План заштите шума од шумских пожара утврђен је за шумскопривредно подручје као цјелину. Мјере заштите од пожара заснивају се на Правилнику о садржају и поступку израде плана заштите шума од пожара („Службени гласник Републике Српске“, број 107/09), а у складу са чланом 34. Закона о шумама. Правилником су прописане и утврђене мјере и радње у вези са спровођењем и унапређивањем заштите од пожара, а одговорна лица која су задужена да се брину о спречавању ових штетних појава сходно правилнику треба да ураде сlijедеће предрадње:

- организовати противпожарну службу,
- поставити потребан број осматрачница или обезбједити извиђање из ваздуха,
- набавити основна противпожарна средства,
- оспособити противпожарне екипе и снабдјети их са опремом и алатом,
- поставити и одржавати противпожарне просјеке у четинарским културама.

Чување односно заштиту шума од пожара, потребно је организовати као превентивну мјеру која се спроводи од стране задужених одговорних лица у шумском газдинству. Да би се успјешно проводиле потребне радње и подузимале потребне мјере у вези са спровођењем и унапређивањем заштите шума потребно је организовати адекватну противпожарну службу. У противпожарној служби потребно је према правилнику задужити одговорна лица да се старају о спровођењу заштите од пожара.

Чување шума, односно заштиту шума од пожара треба да обављају чувари шима и друга стручна лица која зато овласти управљач шума. Да би чување било успјешно, у зависности од купираниости терена, на подручју се постављају осматрачнице које се постављају на узвишењима и које се међусобно догледају.

Чувари шума треба да спријече ложење ватре како у шуми тако и на приватним имањима на удаљености мањој од 100 метара од ивице шуме, затим паљење траве, отпадака и осталог материјала. Изузетно се ватра може ложити у шумама само на мјестима одређеним и обиљеженим од стране управљача шума, придржавајући се прописаних услова и мјера сигурности.

Поред чувара шума противпожарна служба, треба да има оспособљене противпожарне екипе, које су снадбјевене противпожарним алатом и справама за брзу интервенцију у случају појаве пожара на шумскопривредном подручју. Да би се купила потребна опрема за гашење шумских пожара потребно је улагање одређених финансијских средстава од стране шумског газдинства. При томе велика финансијска улагања за куповину специјалне и скупе опреме, те изградњу специјалних торњева за осматрање и дојавну везу, шумско газдинство у наредном уређајном периоду неће моћи остварити. Међутим, добро организована и планирана противпожарна служба и на основу класичне опреме и алата, може успјешно да извршава задатке који се пред њу постављају.

10. ПЛАН ИЗГРАДЊЕ НОВИХ И РЕКОНСТРУКЦИЈЕ ПОСТОЈЕЋИХ ШУМСКИХ КАМИОНСКИХ ПУТЕВА

У циљу повећања отворености подручја камионским тврдим путевима у **наредних десет година** сходно финансијским могућностима планирана је изградња слиједећих камионских путева:

Привредна јединица	Назив пута	Одјељења које комуникација отвара	Дужина /km/
(01) „Потоци-Ресановача“	Ђедов до-Мале смрчине	71, 86, 91, 92	3,0
	Горња Увала-Жљеба	47, 58, 66	2,0
	Трећи километар-Врањевачка палика	12/1, 12/2, 13/1, 13/2	3,5
	Ребра-Јаворак	39, 40, 45	3,5
	Краљев врх-Лаћанов до	92, 93	1,9
	Ждраница-Латића до	80,84	2,0
	Мала Клековача-Старе бараке	85, 86, 87	2,5
	Одјел 1	1, 5	1,0
СВЕГА			19,4

Просјечна цијена изградње камионских путева на овом подручју износи око 65 000 КМ по километру камионског пута и узета је као просјек цијене остварене у претходном периоду. Укупно цијена коштања изградње 19,4 километара путева према горе наведеном просјеку износи око 1.261.000 КМ, односно просјечно годишње око 126.100 КМ.

11. ПЛАН НАБАВКЕ МЕХАНИЗАЦИЈЕ И ДРУГЕ ОПРЕМЕ ИНВЕСТИЦИОНОГ КАРАКТЕРА

Према члану 37. Закона о шумама, "Послове извођења радова у шумарству могу обављати предузећа и друга правна лица која су регистрована за послове искоришћавања шума и услужне дјелатности у шумарству и која посједују лиценцу издату од надлежног Министарства".

Сходно томе, за наредни десетогодишњи уређајни период шумско газдинство „Клековача-Потоци“ планира набавку механизације, возила и друге опреме у износу од око 782.400 КМ.

У следећој табели дат је преглед набавке планиране опреме и возила за реализацију планова предвиђених овом шумскопривредном основом:

Опрема	Количина	Вриједност (КМ)
Комби-минибус	4	240.000
Теренско возило (Лада Нива)	6	120.000
Путнички аутомобил	1	40.000
Скип	1	180.000
Камион кипер	1	150.000
Моторна пила	6	8.400
Ауто приколица	2	4.000
Остала опрема (ГПС, висиномјери, пречнице и др.)	-	40.000
Укупно	-	782.400

12. ПЛАН ОСТАЛИХ ИНВЕСТИЦИОНИХ УЛАГАЊА

Рачунарска опрема	Вриједност (КМ)
Укупно	50.000